

PALACH - MEMENTO DOBY

ÁĚtvrtek, 19 leden 2017

Je zapotřebí připomínat tento zoufalý protestní čin, nicméně je taktéž zapotřebí jej vysvětlit v rámci doby a nedělat z něj nic jiného. Situace byla tenkrát naprosto specifická a nemyslím si, že dnes je zcela dobře chápána. Proto se pokusím jako pamětník tuto situaci objasnit.

Obsazením naší republiky vojsky naší země Varšavské smlouvy v srpnu r. 1968 byl přerušena zřejmě a většina lidí podporovaný proces demokratizace. Přesto po návratu naší vlády z Moskvy byla jistě naděje na pokračování tohoto procesu nebo alespoň zachování dosažených změn. Tyto změny byly především svoboda, tedy existence některých nezávislých organizací, určitá svoboda ve sdělovacích prostředcích, ale především osoby spojené s celým demokratizačním procesem na jaře r. 1968. Tyto osoby v lednu 1969 byly většinou na svých místech a mohly být zárukou, že alespoň něco z uvolnění zůstane. O toto bylo v lednu 1969 šlo. Šlo o to, aby zůstal na svém místě Dubček a Svoboda. Toto bylo něco, co bylo ohroženo neustálými atakami komunistických a konzervativních tzv. starých struktur, které se staly vlastními znovu novými strukturami, podporovanými sověty. Přitom šlo o to, aby v komunistické straně zůstali na vedoucích místech lidé spojení s demokratizačním procesem, ale také, aby se komunistická strana nezmenšila. To znamená, aby zůstala ta česká základna, která umožnila pražské jaro 1968 a dovolila mnohým z nich se tohoto demokratizačního procesu zúčastnit. Myslím si, že v lednu 1969 jsem všude cítil ve vzduchu cosi, jakýsi závan ztuchlosti, cosi, co existovalo před rokem 1968, ba co dím je také. Zatímco na podzim je šlo o televizi a rozhlas mluvili docela svobodně, pouze s politickou korektností k SSSR, po Novém roce začalo přemluhovat. Ledasco se říkat nemohlo. Staré struktury byly a byly institucemi. Dosazovaly tam svoje lidi. Bylo stále v etelnejší, že Dubček už nevládl a dělal celému procesu pouze šafáček. Tito noví lidé mluvili zcela jinak. Prostě se to nedalo poslouchat. Vypadalo to jako by spadli z Marsu. Už nemluvili o tom, že se musíme chovat demokraticky, tolerantně k odlišným názorům, zapojit celý národ do procesu budování socialismu, vyzývat lidi, aby zůstali svobodnými občany apod. Úplně jakoby Pražské jaro 1968 neexistovalo. Ještě sice nenastoupila tvrdá ruka, tedy odsuzování a hony na domácí jince, ale tato přechodná doba měla veškerou odlišnost od r. 1968 a jeho myšlenek, aby se následně mohlo začít s novou politikou. Myšlenky r. 1968 se objevovaly stále méně, tak jak byli pracovníci médií postupně vymazáni nebo získáváni pro novou politiku. Právě v této době, kdy je myšlenky r. 1968 nebyly odsouzeny, ale média je již nehlasala, vystoupil Palach se svým činem. Když potom nastal zvrát v Komunistické straně tzv. dubnovým plénem ÚV KSČE a vlastní začal vlastní proces normalizace, už se nedalo nic dělat, proto že a opravdu a záleželo jen na KSČE. První, co staronové struktury udělaly, bylo vyházování ze strany členů KSČE, na které se noví vládcové v pozadí nemohli spolehnout. Tím se obnovila jejich moc, už nebyla závislá jen na vyhrožování a získávání výhodami, ale funkčnost byla stoprocentní. Potom v KSČE nebyli lidé, kteří by nějaký demokratizační proces mohli dělat, už se nevyškrtli ani později. Ale dokud se to nestalo, tedy do dubna 1969, byla naděje. Když v srpnu 1969 v Praze nastaly nepokoje na roční výročí obsazení naší země armádami Varšavské smlouvy, musím poctivě říci, že to bylo pozdě a sloužilo to zase jen komunistům (novým vládcům), aby toto povstání mocensky zlikvidovali a zavedli potom už naprosto tvrdý režim. Tenkrát v srpnu 1969, když jsme viděli tzv. kontrarevoluci v Praze, jsem si mnohokrát myslel: Kdyžby to tak předtím v lednu, kdyžby se podařilo Palachovi něco takového zdvihnout, bylo by to už a možná i nějaký efekt, ale v srpnu to posloužilo jen komunistům k upevnění moci. Jít v srpnu hlavou proti zdi, kde už komunisté do té doby vybudovali, bylo zbytečné a já stejně jako mnozí jiní jsme to považovali za akci StB. Myslím si, že by se tato událost mohla historicky prozkoumat, jak to vlastně bylo. Pro nás kteří povstali v srpnu a neposlechli Palacha v lednu, dokud byl čas a bylo to nějaký význam?

Palachův čin nebyl protest, protesty proti okupaci proběhly dávno předtím a navíc v té době už protestovat nemělo smysl. Dnes se tato věc nepravdivě interpretuje jako protest. Byl to náš vzбудit akci, akci občanskou, aby se nedali, aby si zachovali, co se zachovat dá. Byl to poslední zoufalý čin v poslední chvíli, kdy je šlo o smysl našeho dělat. Naděje na úspěch takového činu byla mizivá. Přitom šlo o to, aby se v komunistech. Znal jsem mladého komunistu, kamaráda ze školy, který byl vodní v agitkách, později byl předsedou ĀĚSM (ĀĚeskoslovenský svaz mládeže) v podniku, mluvil na schůzce a přemluhával květiny zejména na oslavě MD. Byl produktem své doby. Když pootevřely dveře na Západ, byl první, kdo jel na světovou výstavu v Bruselu v r. 1958. Postupně mu bylo jasné, že Nebyl hlupák, viděl, kam režim spěje, viděl, že to tak dál nejde a zcela poctivě uznal, že musí být demokratizace, která zapojila celý národ do správy své země. Samozřejmě, že byl pro Dubčeka a v květnu r. 1968 šel v proudu, když nesl heslo: "odstraňte staré struktury!" Protestoval proti zásahu vojsk Varšavské smlouvy v srpnu a byl rád, že se Dubček vrátil a dalo by se pokračovat. Dokonce většinou, že i obsazení sovětskými vojsky měžeme dále pokračovat a že sověti nám to dovolí. A právě v lednu, poté, co se upálil Palach, bylo vidět, že přeměňují. Začali uvádět domov svoji budoucnost. Přeměňoval mluvit o politice. Co se odehrávalo na stranických schůzce? Najednou se přeměňoval tom šlo. V té době asi už přeměňovali staronové struktury k akci vyhrožování, získávání spojenců a vlastní zrádce Dubčeka a celé té demokratické garnitury. Ale daleko víc asi bylo zastrahování. Tito lidé, komunisté demokratického smýšlení se stáhli. Mysleli si, že si zachrání kůže. Nestalo se, vyletěli ze strany do roka a byli pronásledováni. Kdyby věděli, co je čeká, možná by na náš případ Palachův čin jiný dopad. Prostě tady v této situaci selhali.

Je ovšem otázkou, co by vlastně dělali, kdyby Palacha poslechli. Situace ze srpna 1968 nás poučuje o tom, že se cosi dělat dalo. Jenom odpor celého národa přeměňoval sověty a staré struktury, že musí ustoupit a Dubčeka nechat na vedoucím postu. Také nenastoupila otevřená diktatura a teror. Ale už jen to, že by nenastaly čístační straně, by byl velký pokrok a bylo by to velký význam na budoucnost. A právě tady vzniká otázka. Pro nás komunisté,

kteřímí byli později za strany vyhozeni, mnozí se stali signatáři Charty 77, dnes se považují za oběti, pro ně nebojovali, do
byl nás. Podle mne to hrdinové nejsou, jsou to zbabělci. Mysleli, že je nechají na pokoji, že nějak přežijí. Ale totalitn
nikoho nezapomene, jakmile se mu nikdo nepostaví, dokoná svoje ničivé Šábelské dílo do samotného konce zcela
dřsledně. Palach je memento, je to memento zbabělosti, je to memento zmařené přítosti těch, kteří je
mohli něco dělat. Je to varování, že "převzat"; se nedá, dokud je jen malá naděje musí se bojovat. Platí
dnes. Jinak ztratíme svobodu. VLASTIMIL PODRACKÝ